

Οι σοσιαλιστές δεν είναι αφελείς σχετικά με την ανθρώπινη φύση

Πολλοί επιπλήττουν, από καιρό, την Αριστερά για την υποτιθέμενη αφελειά της σε σχέση με την ανθρώπινη φύση. Σύμφωνα με τους εν λόγω τιμητές, η Αριστερά πιστεύει ότι οι άνθρωποι είναι από τη φύση τους καλοί. Οι αριστεροί όλων των αποχρώσεων αναγνωρίζουν φυσικά πως υφίστανται πολλά δεινά στον κόσμο — αλλιώς δεν θα ανήκαν στην Αριστερά. Όμως, κατά τους επικριτές, οι αριστεροί αρνούνται να αποδώσουν αυτά τα δεινά στην ανθρώπινη φύση, κατηγορώντας αντ' αυτού τους ελαττωματικούς θεσμούς και τον πολιτισμό. Αν εξαλειφθούν αυτές οι κοινωνικές πηγές της ανθρώπινης διαφθοράς, η ταξική κυριαρχία και ο εγωιστικός ανταγωνισμός θα υποχωρήσουν μπροστά στη φυσική μας καλοσύνη. Κάποιοι μάλιστα καλλιέργησαν ακόμη λαμπρότερες προσδοκίες, μέσα από τη φαντασιώδη ενατένιση μιας μελλοντικής ανθρωπότητας που θα λειτουργούσε σε πολύ υψηλότερο πνευματικό και αισθητικό επίπεδο από ό,τι σήμερα.

Οι κατήγοροι της Αριστεράς υποστηρίζουν ότι αυτή η ιδέα αποκαλύπτει μια πενιχρή κατανόηση της ανθρώπινης φύσης. Η αλήθεια, διατείνονται, είναι ότι είμαστε εξαρχής ελαττωματικά και αμαρτωλά όντα, και ότι είναι ουτοπικό να φανταζόμαστε ότι οποιαδήποτε κοινωνική παρέμβαση θα μπορούσε να το διορθώσει αυτό.

Οι συντηρητικοί προβάλλουν παλαιόθεν αυτού του είδους τα επιχειρήματα. Στο βιβλίο του *Διανοούμενοι και Κοινωνία*, ο κεντροδεξιός οικονομολόγος Τόμας Σόουελ υποστηρίζει ότι η βασική διαφορά μεταξύ Αριστεράς και Δεξιάς συνοψίζεται σε μια «σύγκρουση οραμάτων». Σύμφωνα με τον Σόουελ, η Αριστερά υποστηρίζει ότι η ανθρώπινη δυστυχία οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην κοινωνία: «Η καταπίεση, η φτώχεια, η αδικία και ο πόλεμος είναι όλα προβλήματα των υφιστάμενων θεσμών — προβλήματα των οποίων η λύση απαιτεί την αλλαγή αυτών των θεσμών, η οποία με τη σειρά της προϋποθέτει την αλλαγή των ιδεών που βρίσκονται πίσω από αυτούς τους θεσμούς». Ο Σόουελ αντιπαραθέτει αυτό το σκεπτικό με την κατά κύριο λόγο συντηρητική «τραγική οπτική», η οποία αναγνωρίζει ότι «τα εγγενή ελαττώματα των ανθρώπων αποτελούν το θεμελιώδες πρόβλημα, και οι κοινωνικοί μηχανισμοί είναι απλώς ατελή μέσα για την αντιμετώπιση αυτών των ελαττωμάτων — με τις ατέλειες αυτών των μηχανισμών να είναι οι ίδιες προϊόντα των εγγενών ανθρώπινων ελλείψεων».

Ωστόσο, και πιο κεντρώοι σχολιαστές έχουν διατυπώσει παρόμοιες κατηγορίες. Στη δημοφιλή πρόσφατη ανάρτησή του στο Substack με τίτλο «On Becoming Less Left-Wing» («Πώς να γίνεις

λιγότερο αριστερός»), ο φιλόσοφος Νταν Γουίλιαμς αποδίδει τη στροφή του προς το κέντρο εν μέρει στο γεγονός ότι έγινε πιο απαισιόδοξος όσον αφορά την ανθρώπινη φύση. Ο Γουίλιαμς παραθέτει επιδοκίμαστικά τον Σόουελ σε αυτό το σημείο και προειδοποιεί ότι:

πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα επιφυλακτικοί απέναντι σε άτομα και κινήματα που παρουσιάζουν τον εαυτό τους ως απαλλαγμένο από τα εγωιστικά και ανταγωνιστικά ένστικτα της ανθρώπινης φύσης ή προτείνουν κοινωνικές μεταρρυθμίσεις που βασίζονται στη συλλογική μας ικανότητα να τα ξεπεράσουμε. Και γενικότερα, πρέπει να είμαστε σκεπτικοί απέναντι σε οποιαδήποτε αφήγηση υποστηρίζεται από την αριστερά ή τη δεξιά, η οποία παρουσιάζει τα κίνητρα ενός πολιτικού κινήματος ως ριζωμένα σε μια καθαρά αλτρουιστική μέριμνα για τη δικαιοσύνη ή την αρετή.

Ίσως υπάρχει ένα συγκεκριμένο είδος αριστερού που τρώει μούσλι και πιστεύει ότι αν απλώς εθνικοποιούσαμε την Tesla και εκλέγαμε την Τζιλ Έλεν Στάιν* στον Λευκό Οίκο, θα κηρυσσόταν η παγκόσμια ειρήνη και ο Μπουτς Ράιλι* θα μπορούσε να αρχίσει να σκηνοθετεί ρομαντικές κωμωδίες που θα άρεσαν στο ευρύ κοινό. Δεν υπάρχει όμως απαραίτητα σύνδεση μεταξύ της προσκόλλησης σε μια αφελώς καλοπροαίρετη αντίληψη για την ανθρώπινη φύση και της υποστήριξης αριστερών απόψεων. Στην πραγματικότητα, αν πιστεύετε, όπως κι εγώ, ότι είμαστε πλάσματα με ατέλειες και εξαιρετικά επιρρεπή στη διαφθορά, τα επιχειρήματα υπέρ του σοσιαλισμού γίνονται ακόμη ισχυρότερα.

Η τελειοκρατία και η Αριστερά

Ένας από τους πιο λεπτούς επικριτές της Αριστεράς σε αυτό το θέμα ήταν ο Πάτρικ Ντενέν (Patrick Deneen) στο πρώιμο βιβλίο του *Δημοκρατική Πίστη*. Ο Ντενέν και άλλοι μετα-φιλελεύθεροι συντηρητικοί είναι πλέον γνωστοί κυρίως για τις γενικευμένες επιθέσεις τους εναντίον του φιλελευθερισμού, οι οποίες πολλάκις αστοχούν. Ωστόσο, σε αντίθεση με το πιο πρόσφατο και πιο πολεμικό έργο του*, το βιβλίο του *Δημοκρατική Πίστη* συνιστά μια υπομονετική και προσεκτική ματιά στην ιστορία της πολιτικής σκέψης και στις υπερβολικά φιλόδοξες προσδοκίες που μερικές φορές αποδίδονται στην προσπάθεια για περισσότερη δημοκρατία και ισότητα. Ο ίδιος το περιγράφει μάλιστα ως μια «φιλική» κριτική των εν γένει προοδευτικών θέσεων.

Ο Ντενέν κατηγορεί τους σύγχρονους προοδευτικούς ότι εγκατέλειψαν την αρχαία σοφία που αναγνώριζε την πεπτωκυία και ατελή φύση των ανθρώπων. Ενώ κλασικοί συγγραφείς όπως ο Άγιος Αυγουστίνος απέδιδαν τις κοινωνικές αποτυχίες στην ανθρώπινη φύση, η ουσία της σύγχρονης «δημοκρατικής πίστης» ήταν να αποδίδει τα ελαττώματα της ανθρώπινης φύσης στις κοινωνικές αστοχίες. Αυτό ανοίγει το δρόμο για τον ισχυρισμό ότι, αν μόνο δημιουργήσουμε τους ορθούς κοινωνικούς θεσμούς και πρακτικές, οι άνθρωποι μπορούν να τελειοποιηθούν.

Ο Ντενέν αναγνωρίζει ότι φιλόσοφοι όπως ο Ρουσσώ και ο Τζον Ντιούι δεν έβλεπαν το μέλλον με άμετρη ευφορία. Συχνά επιδίωκαν να επισημάνουν τους πολλούς τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι απέχουν πολύ από το ιδεώδες στις μεταξύ τους σχέσεις και μπορούσαν μάλιστα να επιδείξουν οξεία ψυχολογική διορατικότητα όσον αφορά τη φύση της ανθρώπινης επιθυμίας, της

δυσaréσκειας και του φθόνου. Όμως, ενώ οι συντηρητικοί έτειναν να τα αποδέχονται ως αμετάβλητες σταθερές που έπρεπε να αντιμετωπίζονται εκ νέου σε κάθε γενιά, οι προοδευτικοί πίστευαν ότι η πρόοδος ήταν δυνατή. Για τους αριστερούς, αυτή δεν θα ήταν απλώς υλική ή θεσμική, αλλά και μια μετασχηματιστική ηθική πρόοδος. Η εκπαίδευση, οι πιο δίκαιοι θεσμοί και η καθοδήγηση που παρέχει η δημοκρατική ζωή θα έκαναν σταδιακά τους ανθρώπους καλύτερους από ό,τι ήταν.

Ο Ντενίν αντιπαρέθεσε την αισιοδοξία αυτής της τελειοθηρικής πίστης με εκείνους που «θεωρούν την κατάστασή μας ως πλάσματα μερικά, αδύναμα, ατελή και ανεπαρκή» και, ως εκ τούτου, ήταν επιφυλακτικοί απέναντι στην πίστη στην πρόοδο. Ο ίδιος πρότεινε στους υπερασπιστές της ισότητας ότι η αποδοχή της μόνιμα πεπτωκυίας φύσης μας θα μπορούσε να αποτελέσει μια άλλη «δημοκρατική ηθική, δεδομένης της προέλευσής της ως αναγνώρισης της ανθρώπινης ατέλειας και ευθραυστότητας». Θα μπορούσε μάλιστα να είναι μια «έντονα εξισωτική ηθική — ιδίως με την έμφαση που δίνει στην κοινή μας ανεπάρκεια». Θα αντιστεκόταν όμως στις εξισωτικές αξιώσεις εκείνων που φαντάζονταν μια μελλοντική ισότητα αδελφοσύνης απαλλαγμένη από την ανθρώπινη ευτέλεια και τους πειρασμούς για το κακό.

Ο Ντενίν έχει αναμφισβήτητα δίκιο ότι ορισμένοι έχουν αποδώσει μη ρεαλιστικές ελπίδες σε ό,τι θα μπορούσε να κατορθώσει η σοσιαλιστική αλλαγή. Περιστασιακά, αριστεροί στοχαστές έχουν φανταστεί τεράστιες βελτιώσεις στην πνευματική και ηθική μας ύπαρξη, τις οποίες κανένα πραγματικό κοινωνικό σύστημα δεν θα μπορούσε να επιφέρει από μόνο του. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι στοχασμοί του Λέοντα Τρότσκι το 1924 σχετικά με τον κομμουνιστικό άνθρωπο του μέλλοντος. Απαντώντας στον νιτσεϊκό φόβο ότι ο κομμουνισμός θα οδηγούσε σε μια μαζική εξημέρωση προς τον αγελαίο άνθρωπο, ο Τρότσκι εξέφρασε τις πιο φιλόδοξες ελπίδες για τις ανθρώπινες ποιότητες που θα απελευθέρωνε ο κομμουνισμός:

Το πλαίσιο στο οποίο θα περικλείεται η πολιτιστική κατασκευή και η αυτοεκπαίδευση του κομμουνιστικού ανθρώπου, θα αναπτύξει όλα τα ζωτικά στοιχεία της σύγχρονης τέχνης στο υψηλότερο σημείο. Ο άνθρωπος θα γίνει απείρως ισχυρότερος, σοφότερος και πιο λεπτός· το σώμα του θα γίνει πιο αρμονικό, οι κινήσεις του πιο ρυθμικές, η φωνή του πιο μουσική... Ο μέσος ανθρώπινος τύπος θα ανέλθει στα ύψη ενός Αριστοτέλη, ενός Γκαίτε ή ενός Μαρξ. Και πάνω από αυτή την κορυφογραμμή θα υψωθούν νέες κορυφές.

Ο Τρότσκι υπέθεσε ότι ο σοσιαλιστικός άνθρωπος θα ήταν αισθητικά και διανοητικά τελειοποιημένος. Πολλοί όμως έχουν επίσης αναρωτηθεί αν θα ήταν δυνατό να τελειοποιηθούν οι άνθρωποι ηθικά. Ένα καλό παράδειγμα αυτής της τελευταίας τάσης μπορεί να δει κανείς στο πρόσφατο βιβλίο της Βανέσα Κριστίνα Γουίλς, *Το ηθικό όραμα του Μαρξ*. Η Γουίλς ερμηνεύει τον Καρλ Μαρξ ως να προβλέπει (εν δυνάμει) ότι η ίδια η ηθική θα εξαλειφθεί σε μια «πλήρως ανεπτυγμένη κομμουνιστική κοινωνία». Αυτό θα οφείλεται στο γεγονός ότι οι άνθρωποι θα έχουν εσωτερικεύσει πλήρως τις προ-κοινωνικές στάσεις, ώστε οποιαδήποτε κακή συμπεριφορά θα γίνει απλώς αδύνατη. Οι άνθρωποι σε μια πλήρως ανεπτυγμένη κομμουνιστική κοινωνία «δεν θα ήταν πλέον ηθικώς υποχρεωμένοι να συμπεριφέρονται με κοινωνικά θετικό τρόπο, όπως δεν είναι «ηθικώς

υποχρεωμένοι» να είναι πρωτεύοντα θηλαστικά», γράφει η Γουίλς.

Διαφωνώ με την ερμηνεία της Γουίλς για τον Μαρξ σε αυτό το σημείο, αλλά αντανακλά μια στοχαστική προσέγγιση της τροτσκιστικής υπεραισιοδοξίας. Σύμφωνα με αυτή την άποψη, στην εποχή του κομμουνισμού, η ηθική θα εξαφανιστεί όπως και το κράτος. Οι άνθρωποι θα γίνουν τόσο κοινωνικά ευαισθητοποιημένοι που δεν θα υπάρχει πλέον ανάγκη για ρητή ηθική· θα κάνουμε το σωστό όχι επειδή είναι το σωστό, αλλά επειδή δεν θα είχαμε ποτέ την τάση να πράξουμε διαφορετικά.

Σοσιαλισμός για Ρεαλιστές

Οι συντηρητικοί επικριτές έχουν ένα δίκιο ότι ορισμένοι στην Αριστερά έχουν παρασυρθεί σε υπερβολικές ελπίδες αναφορικά με τις πνευματικές και, πάνω απ' όλα, τις ηθικές βελτιώσεις που ο σοσιαλισμός θα επέφερε στους απλούς ανθρώπους. Ωστόσο, τα επιχειρήματά των δεξιών είναι τραβηγμένα από τα μαλλιά όταν θέλουν να μας πουν ότι όλοι ή ακόμη και οι περισσότεροι σοσιαλιστές είναι τόσο αφελείς όσον αφορά την ανθρώπινη φύση. Στην πραγματικότητα, ένα από τα καλύτερα επιχειρήματα υπέρ του σοσιαλισμού είναι ακριβώς ότι, καταργώντας τη συγκέντρωση ισχύος και προστατεύοντας τους ευάλωτους από την κυριαρχία και την εκμετάλλευση, μπορεί να προστατεύσει καλύτερα την ανθρωπότητα από τα διαχρονικά της κουσούρια. Αυτό ο σοσιαλισμός το επιτυγχάνει ταυτόχρονα με το να θέτει υψηλότερες ηθικές απαιτήσεις στους κοινωνικούς μας θεσμούς, ακόμη και αναγνωρίζοντας ότι τα άτομα δεν θα ανταποκρίνονται συχνά σε αυτές τις απαιτήσεις.

Η σκέψη του προτεστάντη θεολόγου Ράινχολντ Νίμπουρ προσφέρει κάποιες διαφωτιστικές ιδέες σχετικά με αυτό το θέμα. Ξεκινώντας ως ριζοσπάστης μαρξιστής, ο Νίμπουρ μετατοπίστηκε στη συνέχεια σε έναν πιο μετριοπαθή φιλελευθερισμό, προτού γίνει όλο και πιο επικριτικός για την αμερικανική εξωτερική πολιτική. Κατά τη διάρκεια της σοσιαλιστικής φάσης του, δημοσίευσε ένα κλασικό βιβλίο, *Τα Παιδιά του Φωτός και τα Παιδιά του Σκότους* (1944), το οποίο παρουσίαζε μια εμπεριστατωμένη επιχειρηματολογία υπέρ της αριστερής αισιοδοξίας της θέλησης και απαισιοδοξίας του νου. Το κείμενο είναι γραμμένο στο αποκορύφωμα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, καθώς ο Νίμπουρ και οι σύντροφοί του γίνονται μάρτυρες των πιο σκοτεινών πράξεων βαρβαρότητας που ήταν ικανοί να διαπράξουν οι άνθρωποι.

Αναγνώρισε ότι, για να αντισταθμιστεί μια τέτοια βαρβαρότητα, ένας ρεαλιστής όσον αφορά την ανθρώπινη φύση έπρεπε να είναι κατά κάποιον τρόπο ριζοσπάστης στην πολιτική (ο Νίμπουρ διεκδίκησε έναν 'χριστιανικό ρεαλισμό'). Άλλωστε, οι φιλοκαπιταλιστές φιλελεύθεροι και συντηρητικοί είχαν επιτρέψει τη Μεγάλη Ύφεση και την πορεία προς τον φασισμό. Ο Νίμπουρ ήταν καυστικά επικριτικός απέναντι στην «κυρίαρχη προϋπόθεση της φιλελεύθερης σκέψης ότι η ιδιοκτησία αντιπροσωπεύει πρωτίστως μια ορθολογική και αμυντική δύναμη που πρέπει να χρησιμοποιείται ενάντια στην τάση των άλλων να εκμεταλλεύονται τον εαυτό μας». Η πραγματικότητα ήταν ότι «η ιδιοκτησία, όπως κάθε άλλη μορφή εξουσίας, δεν μπορεί να περιοριστεί

στον αμυντικό σκοπό. Από αυτή την άποψη, ισχυρίστηκε, «ο μαρξισμός βρίσκεται πιο κοντά στην αλήθεια από τον φιλελευθερισμό όσον αφορά το ζήτημα της ιδιοκτησίας», καθώς διαθέτει σαφέστερη κατανόηση των κινδύνων που ενέχει η ατομική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής για όλους — ακόμη και αν οι μαρξιστές ήταν μερικές φορές υπερβολικά αισιόδοξοι, υποθέτοντας ότι η κοινωνικοποίηση της ιδιοκτησίας θα μπορούσε να εξαλείψει μια για πάντα την αρπακτική συμπεριφορά.

Σε μια εποχή που έχει αναδείξει τον πρώτο τρισεκατομμυριούχο στον κόσμο, η ανάλυση του Νίμπουρ έχει ίσως μεγαλύτερο νόημα από ποτέ. Ένα από τα πλεονεκτήματα της φιλελεύθερης θεωρίας ήταν η αναγνώριση ότι η εξουσία διαφθείρει, και ότι η απόλυτη εξουσία διαφθείρει απόλυτα. Για τους λόγους αυτούς, οι φιλελεύθεροι είχαν κατανοήσει ότι η συγκέντρωση της εξουσίας είναι επικίνδυνη και, ως εκ τούτου, η εξουσία πρέπει να κατανέμεται όσο το δυνατόν ευρύτερα. Ωστόσο, με εξαίρεση τους φιλελεύθερους σοσιαλιστές, οι περισσότεροι φιλελεύθεροι έχουν, στην καλύτερη περίπτωση, επιδείξει επιφυλακτικότητα στην εφαρμογή αυτής της λογικής στην οικονομία.

Αυτό συνιστά ένα πολύ σοβαρό λάθος, καθώς είναι στον οικονομικό τομέα όπου διαπιστώνουμε με τη μεγαλύτερη σαφήνεια πώς η συγκέντρωση πλούτου οδηγεί σε συγκέντρωση εξουσίας — και, από εκεί, στις πιο διεφθαρμένες και δεσποτικές συμπεριφορές για τις οποίες είναι ικανά τα ανθρώπινα όντα. Ο Νίμπουρ υποστήριξε ότι «η ικανότητα του ανθρώπου για δικαιοσύνη καθιστά τη δημοκρατία δυνατή, αλλά η τάση του ανθρώπου προς την αδικία καθιστά τη δημοκρατία απαραίτητη».

Έχει περάσει προ πολλού ο καιρός που οι φιλελεύθεροι θα έπρεπε να αναγνωρίσουν τη σοσιαλιστική αντίληψη ότι η ανθρώπινη τάση προς την αδικία καθιστά την οικονομική δημοκρατία εξίσου απαραίτητη με την πολιτική δημοκρατία.

Από αυτή την άποψη, σε μια φιλελεύθερη και δημοκρατική σοσιαλιστική κοινωνία, οι άνθρωποι θα ήταν πιο ασφαλείς απ' ό,τι είναι υπό τους όρους του καπιταλισμού και οι ευτελείς πλευρές της ανθρώπινης φύσης θα έβρισκαν καλύτερα αντίβαρα. Πιστεύω επίσης ότι ο σοσιαλισμός θα έδινε ώθηση σε μια πιο ηθική κοινωνία σε σχέση με τις εναλλακτικές λύσεις, όχι όμως με τρόπο αντιρεαλιστικό και με φαντασιώσεις τελειότητας.

Στο πρόσφατο βιβλίο του, *Cosmic Connections**, ο Καθολικός κοινοτιστής φιλόσοφος Τσαρλς Τέιλορ υπερασπίζεται τον εξισωτισμό τονίζοντας ότι, ηθικά, είναι πιο απαιτητικός από τις συντηρητικές και ιεραρχικές απόψεις. Οι τελευταίες περιορίζουν το εύρος των ηθικών μας υποχρεώσεων, υπονοώντας ότι ορισμένες προνομιούχες ομάδες δικαιούνται ειδικής μέριμνας την οποία δεν δικαιούνται οι άλλοι. Πολλοί από τους αρχαίους στοχαστές στους οποίους ο Σόουελ και ο Ντενίν αγαπούν να αναφέρονται δεν θα είχαν κανένα ενδοιασμό να επιμένουν ότι ο αθηναϊκός λαός μπορεί να θέτει την Αθήνα υπεράνω όλων, ακόμη και αν αυτό σήμαινε την υποδούλωση του λαού της Μήλου. Αντίθετα, η σύγχρονη ηθική απαιτεί να αντιμετωπίζουμε κάθε ανθρώπινο ον ως ηθικά ίσο — μια άποψη τόσο απαιτητική που δεν έχουμε ακόμη δημιουργήσει πολιτικές κοινωνίες που να την υλοποιούν πλήρως. Όμως ο Τέιλορ δεν είναι αφελής ώστε να πιστεύει ότι, απλώς και μόνο επειδή ο εξισωτισμός είναι μια πιο απαιτητική ηθική, είμαστε ή θα γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι. Αντίθετα, πιστεύει ότι τα

ηθικά μας πρότυπα — για παράδειγμα, αυτά που υποστηρίζονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου — είναι υψηλότερα από εκείνα της αρχαιότητας και των εθνικολαϊκιστών του συνθήματος «America First». Ο Τέιλορ αναγνωρίζει ότι οι ισονομικοί θεσμοί προσπαθούν, όσο ατελώς κι αν είναι, να ανταποκριθούν σε αυτές τις φιλόδοξες, οικουμενικές και εξισωτικές αρχές.

Ο σοσιαλισμός θα κατάφερνε καλύτερα να εδραιώσει τον σεβασμό προς αυτές τις αρχές μέσω της επέκτασης της δημοκρατίας στον οικονομικό τομέα, εξαλείφοντας έτσι ορισμένες τάσεις για κυριαρχηση (domination). Αυτό δεν θα οδηγήσει απαραίτητα τους περισσότερους ανθρώπους να γίνουν καλύτερες εκδοχές του εαυτού τους. Ο δημοκρατικός σοσιαλισμός δεν μπορεί να εμποδίσει τον/τη σύζυγό σας να σας απατήσει με τον καλύτερό σας φίλο. Μπορεί όμως να διασφαλίσει ότι, όταν ξεκινήσει η διαδικασία διαζυγίου, δεν θα είστε εντελώς άφραγκοι και ότι τα παιδιά σας δεν θα δουν τις δικές τους ευκαιρίες στη ζωή να υπονομεύονται εξαιτίας της οικονομικής πίεσης που θα προκύψει. Ούτε ο δημοκρατικός σοσιαλισμός θα μετατρέψει τον εγωιστή γείτονά σας σε καλό Σαμαρείτη. Θα δημιουργούσε όμως ένα σύστημα όπου οι φόροι θα συνέβαλαν στην κάλυψη ποιοτικής υγειονομικής περίθαλψης όταν αρρωστήσετε.

Ένα από τα πλεονεκτήματα του δημοκρατικού σοσιαλισμού θα ήταν η επίτευξη υψηλών προτύπων δικαιοσύνης, χωρίς να απαιτείται ηθική τελειότητα, ή ακόμη και μεγάλη/ ξεχωριστή αρετή, από τους απλούς πολίτες. Υποψιάζομαι ότι, με την πάροδο του χρόνου, θα αναδυόταν εντέλει ένα πιο αλληλέγγυο ήθος και ότι οι περισσότεροι πολίτες θα έβρισκαν εποικοδομητική αυτή τη μεγαλύτερη αίσθηση κοινότητας. Όμως, το σύστημα θα μπορούσε να λειτουργήσει ανεξάρτητα από αυτό. Με αυτή την έννοια, ένας δυνατός σοσιαλισμός θα ανταποκρινόταν στις εκκλήσεις του Ντεντίν για μια ισότιμη ηθική που αναγνωρίζει την ατελή φύση μας.

Σήμερα δεν είναι η Αριστερά που είναι αφελής όσον αφορά τον κόσμο. Υπάρχουν ολοένα και περισσότερες ενδείξεις ότι οι υπάρχοντες θεσμοί αντιμετωπίζουν κρίση νομιμοποίησης, με τους απλούς ανθρώπους να περιφρονούν όλο και περισσότερο τα ολιγαρχικά πλέγματα πλούτου και εξουσίας του κατεστημένου. Ωστόσο, οι κεντροδεξιοί και συντηρητικοί σχολιαστές συνεχίζουν να επιμένουν ότι είναι αφελές να απαιτούμε καλύτερη υγειονομική περίθαλψη και μισθούς για όλους. **Η πραγματική αφέλεια είναι όμως η ιδέα ότι τα πράγματα πρέπει να συνεχίσουν όπως είναι.**

*Η Τζιλ Ελεν Στάιν ήταν υποψήφια Πρόεδρος των ΗΠΑ εκ μέρους των Πράσινων.

*Ο Μπουτς Ράιλι είναι καλλιτέχνης του πολιτικού χιπ χοπ.

*Το βιβλίο του Τέιλορ ***Cosmic Connections: Poetry in the Age of Disenchantment*** εξετάζει πώς η ρομαντική και μετα-ρομαντική ποίηση δοκιμάζει να θεραπεύσει την «απομάγευση» του σύγχρονου κόσμου και την αίσθηση ενός μηχανιστικού σύμπαντος.

*Ο Ματ ΜακΜάνους εννοεί εδώ τα δυο πιο απόλυτα βιβλία του παράδοξα συντηρητικού πολιτικού επιστήμονα Πατρικ Ντεντίν, το *Γιατί απέτυχε ο φιλελευθερισμός;* (2018) και *Αλλαγή καθεστώτος*. Προς ένα μεταφιλελεύθερο μέλλον (2023). Το βιβλίο *Δημοκρατική Πίστη* πρωτοεκδόθηκε το 2005.

Ο Ματ ΜακΜάνους είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Spelman College και συγγραφέας, μεταξύ άλλων, των βιβλίων Η Άνοδος του Μεταμοντέρνου Συντηρητισμού, η Πολιτική Θεωρία του Φιλελεύθερου Σοσιαλισμού και ακόμα Η πολιτική Δεξιά και η ισότητα. Η ανάσχεση του κύματος της εξισωτικής νεωτερικότητας.

Το κείμενο δημοσιεύτηκε στο jacobin.com

Μεταφράστηκε από τον Νικόλα Σεβαστάκη στο nicolassevastakis.com και αναδημοσιεύεται από το Jacobin Greece.